

Csak kiigazítások vannak a költségvetésben

A pénzügyi kormányzat a napokban nyújtotta be a jövő évi költségvetés immár harmadik változatát, amely az előző variációkkal szemben alultervezettnek tűnik, fejtette ki véleményét az mfor.hu-nak Csaba László közgazdász. A kiadáscsökkentések (a 13. havi bér eltörlése és a 13. havi nyugdíj maximalizálása) csak kiigazításnak tűnnek, amelyek nem egy strukturális reform részei. A professzor úgy látja, a kisebbségi kormány azzal a problémával küzd, hogy aminek értelme lenne, azt nem csinálhatja, amit meg megtehet, annak viszont sok értelme nincs. Szerinte a tervezett adóintézkedések a kriminalizálás szándékából fakadnak, és nem sok hozadéka van az élenjáró olasz megoldások átvételének.

Alapgond, ha valamely kormánynak nincs többsége, akkor szakmailag akár nagyon jó anyagot is nehéz elfogadtatni. Ha pedig, ahogy a mostani költségvetési tervezetben megszigorítások vannak, akkor különösen nehéz megszavaztatni, mert az ellenzék mindig felvetheti, hogy az adott helyzetet nem ő hozta létre, akkor miért neki kell viselni az ebből adódó népszerűtlenséget.

Ami a tervezet konkrét elemeit illeti, azaz, hogy mit gondoljunk a bevételekről, a kiadásokról, Csaba László úgy véli, hogy ez a rész sincs maradéktalanul rendben, hiszen most rögtönöztek valamit a kormány részéről, amit aztán beterjesztettek a parlament elé. Hirtelenjében döntöttek ugyanis a 13. havi bér eltörléséről, illetve a 13. havi nyugdíj csökkentéséről. Nagy kérdés, hogy ezt a módosító indítványok nem torpedózzák-e meg, hiszen elképzelhetőek olyan javaslatok, aminek értelmében mondjuk az első hatszáz oldalt el lehet felejteni. A pártok nyilatkozatai alapján továbbá az is könnyen előfordulhat, hogy a tervezet tartalmától függetlenül mégsem fogadja el az Országgyűlés a költségvetést.

Technikailag nem lehetett jobbat csinálni

Az új makropályával kapcsolatban úgy tűnik, hogy a Pénzügyminisztérium "átesett a ló túloldalára", és mindent a legrosszabbra tervezett. Ha pedig mégis jobban alakulnak a dolgok, akkor majd kihúzzhatják magukat, hogy, no lám mégis tudunk, ha akarunk. Ez a gyakorlat az elmúlt években folyamatosan megfigyelhető, hiszen többször alulterveztek és rosszabbat vártak a reálisnál. A mínusz egy százalékos recesszió tervezésével ismét ez a szándék érhető tetten. Ettől függetlenül Csaba László szerint a makrotervezés önmagában véve rendben van, hiszen ebben a helyzetben nem lehet mást csinálni, mint hipotéziseket felállítani és azzal végigszámolni újra a kiadási és a bevételi oldalt. Ebben semmi hiba sincs, hiszen ennél technikailag senki sem tud jobbat csinálni. Ráadásul jelenleg rendkívüli helyzet van, és ezért nem meglepő, ha a költségvetést visszavonják átdolgozásra. A gond az, hogy a költségvetés az elmúlt kilenc évben egyszer sem teljesült.

Problémát jelent az is, hogy a költségvetés elfogadása csupán a tûzoltás első lépése. A 13. havi járandóságok eltörlése, vagy mérséklése sem nevezhető strukturális reformnak. Egyébként ezek az intézkedések csak politikailag voltak indokoltak, és most rá lehet hárítani a felelősséget az IMF-

re. Ez a lépés csak kiigazítás volt, és semmiképp nem nevezhető reformnak, vagyis amikor valaminek a működését változtatják meg.

A közgazdász professzor úgy látja, hogy a költségvetés csak rövid távú elképzelések mentén készült el. És itt ismét eljutunk a politikai erőviszonyok kérdéséhez, hiszen amiatt alakul ki az a lehetetlen helyzet, hogy amit kellene csinálni, azt nem lehet, amit meg lehet, azt meg nem nagyon érdemes. Ezen a helyzeten tényleg csak az segíthet - például egy előrehozott választás formájában -, ha sikerülne feloldani a patthelyzetet, és valamely párt egyértelmű felhatalmazást kaphatna a választóktól. Igaz ennek - nem túl valószínű - teljesülése esetén a most beterjesztett költségvetés csak néhány hónapra szólna.

Gondot jelent, hogy a gazdaságélénkítés, így például az adócsökkentés teljesen lekerült a napirendről, ennek a hatása nagyon hamar hiányozni fog. Ha nem csökkentik az adókat, viszont közvetve az ellenőrzésen keresztül "növelik az adókat", akkor annak nagyon hamar negatív hatásai lesznek. Évekkel ezelőtt még lehetett azon töprengeni, hogy az adócsökkentésnek van-e befolyása a gazdasági növekedésre Magyarországon. Azonban mára már tudjuk a választ, hiszen a jelenlegi gazdasági helybenjárásnak is ez az egyik közvetlen oka. A kifehérítés lényegében adóemelés jelent, miközben az adószint - regionális összehasonlításban - már viszonylag magas. A rendszerben még mindig kevés a befizető, sokakat nem tud megfogni az adóhatóság, ezért a többieket keményen megsarcolja.

Érdekes ötlet volt az is, hogy a jövőben a boltból kijövő vásárlónak be kellene mutatnia a számlát. Ez nem magyar találmány, hiszen egy olasz megoldás átvételét jelentené. Erre tehát nem lehet azt mondani, hogy ilyen a világon sehol sincs, de sokan megkérdőjelezzik, van-e valójában értelme.

A kriminalizálás szándéka

Az ilyen ötletek alapvetően a kriminalizálás szándékából fakadnak, azaz a "mindenki gyanús, aki él" elve alapján működnek. Annyi biztos, hogy az ilyen szabályok nem vállalkozás serkentők, hanem éppen fordítva. Jelenleg akkor hagynak békén valakit, ha segélyből él, mert arról papír van, és abba nem tud belekötni az adóhatóság.

Strukturális reform éppen az volna, ha kínálatélénkítő lépéseket hoznának, de az ilyen adószigor ezzel éppen ellentétes hatást fog kiváltani, és mérsékli a vállalkozási kedvet. A kormányzati műhelyekben pedig töprenghetnek azon, hogy miért nincs növekedés, vagy miért mennek külföldre a vállalkozások. A lapunknak nyilatkozó közgazdász szerint a Robin Hood-adó is az értelmetlen lépések sorába tartozik, mert egy adófajtát tevékenységi körhöz köt, ami mögött az a gondolat húzódik meg, hogy az állam el tudja dönteni, mire van szükség és mire nincs. A következő ötlet talán az lesz - tette hozzá Csaba László némi éllel -, hogy a szőke emberekre különadót vetnek ki, míg a barnákra nem. Ennek a Robin Hood adónak az a logikája, hogy ha van bevétel, másoknál több pénzed, akkor fizess.

Bajnai Gordon gazdasági miniszter vállalkozásélénkítő csomagja ugyan még csak körvonalazódik, és így sok körülötte a kérdőjel, de kétségtelenül nagy szükség van rá. Nem látni azonban pontosan, miként tudják kompenzálni az ilyen eszközök az általánosan rossz gazdasági helyzetet. Meg kell jegyezni továbbá, hogy a hitel, illetve a támogatási lehetőségek nem helyettesítik az adócsökkentést. Félő

ugyanakkor, hogy Bajnai Gordonnak nem lesz elég forrása ahhoz, hogy érdemi változást érhessen el és kárpótolhassa, amit Veres János pénzügyminiszter elvesz, véli Csaba László.

Bár személyesen mindenki számára sérelem, a szakértő szerint a reálbércsökkenés alapvetően nem jelent gondot, hiszen ilyen krízishelyzetek időnként vannak. Ismét csak megkérdőjeleződik ugyanakkor a kormány hitelessége, hiszen az utca embere néhány hete még azt a plakátot láthatta, amely éppen reálbér-emelkedést ígért.

Varga M István